

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

67. An si quis habeat votum Castitatis, & Religionis, & petat à Pontifice
dispensationem vnius, teneatur alterum narrare? Ex p. 8. tr. 3. res. 56.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

11.3. fatetur esse sententiam probabilem, & practice lecutam.

6. Dico secundò; quamvis prior sententia propter Doctorum auctoritatem in re practica videatur esse probabilior, tamen posterior practice est probabilis, & secura. Probatur hæc posterior pars Primò; quia tot Doctores recentiores magni nominis eam sequuntur, argumentis contrariae sententiae bene perpensis. Secundo, quia vitur argumento iuris à parte contraria hædenu non bene soluto, cap. statum 18. q. 1. vbi dicitur, Episcopum ex Monacho factum, velut legitimum hæredem habere potestatem sibi vendicandi paternam hæreditatem, &c. & desumptus est canon ex Concilio apud Alchem. celebrato presente Legato Sedis Apostolicæ, & ab Ecclesia longo vsu recepto, ubique statuitur Episcopum ex Monacho posse tanquam legitimum hæredem sibi vendicare hæreditatem paternam, si dominium non haberet, sibi non vindicaret, sed monasterio, aut Ecclesie, cum fatentibus aduersariis Religiosi carentes dominio non sibi vendicent, sed monasterio. Sed argumenti vis patebit amplius ex solutione responsonum, quæ ad istum canonem passim adferuntur.

7. Dices Primò, l. Deo nobis. C. de Episcopis, & multis aliis illis. & de sacrosanctis Ecclesiis, statuitur Sanctimonialis, vel alios Monachos sibi posse vendicare hæreditatem parentum; & tamen Monachi professi non habebant dominium Resp. In hoc videri lapsos aduersarios, quod putauerint ab initio Monachos semper fuisse priuatos omni dominio: nam vt multis probati possent, tempore Iustiniiani cepit inhabilitas quædam induci, non tamen simul, sed paulatim: nam primò fuerunt Religiosi priuati dominio bonorum, & quæ seum tulerant in Monasterium, & transferatur eorum dominium in Monasterium, vt patet ex l. nunc autem. C. de Episcop. & Cleric. quæ est delumpta ex Nouella 5. cap. 5. & variis legibus; illo autem tempore fuit ipsis relicta facultas succedendi ab intestato, & vendicandi proprio nomine hæreditatem, siue sibi, vt patet cit. l. Deo nobis, postea cepit ea res adhuc magis restringi, & monasterium succedere loco filij, vt dicemus infra suo loco: cum ergo postquam Monachi facti sunt inhabiles ad succedendum proprio nomine, siue sibi vendicandi hæreditatem, Episcopi ex monasteriis assumpti facti sunt habiles ad succedendum tanquam legitimi hæredes, & ad vendicandam sibi hæreditatem paternam, clarum iudicium est restitutum illis ab Ecclesia dominium, quo antea fuerant priuati.

8. Dices secundò; ille canon commodè potest intelligi hoc modo, quod ex Monacho factus Episcopus iam non acquirat monasterio, ex quo discessit, sed suæ Ecclesie, cum alij Monachi acquirant monasterio: & hoc insinuat aperte in fine canonis, vbi dicitur debere eum omnia Ecclesie restituere. Respond. hanc explicationem, quæ tamen valde placeat recentioribus multis, non videri subsistere, cum dicatur, eum sibi vendicandi iure habere potestatem, quia non est idem vendicare sibi, & vendicare suæ Ecclesie, alioquin Monachus propriè, & vsu iuris diceretur sibi acquirere, vel habere ius sibi vendicandi, quæ acquirit Monasterio. Nunc refert, quod in fine canonis dicitur debere restituere Ecclesie: quia hoc intelligitur de tempore mortis. Et hic habet locum illa, quam adferunt, distinctio: nam illa quæ post mortem Episcopi talia manent, non Monasterio, sed Ecclesie debentur. Verum hoc nihil illos inuat; quia non sequitur, debent in morte relinquere suam substantiam Ecclesie: ergo in vita non fuerunt domini, nam testamenti factio Clericis secularibus iure negatur; etiam in communi sententia sunt domini reddituum. beneficij. Episcopi ergo ex

Tom. 111.

Monasterio assumpti à iure æquiparantur Episcopis secularibus, nec facile distinguuntur inter eos reperio.

9. Dices tertio; Episcopus ille manet Religiosus, ergo non habet dominium. Respond. Quidquid sit de antecedenti, nego consequentiam: quia ut præcedenti diximus, inhabilitas ad acquirendum, vel transferendum dominium, est ex iure positio, nec fuit semper annexa statui religioso, vt bene deducit Basil. tom. 7. de matrimonio, c. 13. & Suarez tom. 2. de Relig. lib. 8. c. 5. potuit ergo ius relicta in tali Episcopo obligatione voti paupertatis reddere illi dominium: nec ex hoc desinet esse verus Monachus. Nec obstat cap. cum ad monasterium, de statu Monach. quia Scholastici Societatis & s. v. habent dominium bonorum, tamen habent veram abdicacionem proprietatis, quæ in isto cap. requiritur ad constituendum Monachum: abdicatio enim proprietatis non est abdicatio dominij, sed vsus indepentis à voluntate superioris. Hæc enim est illa proprietatis, quam canones insectantur, & Pontifex in isto cap. nempe Religiosos aliquid detinere tanquam suum contra superioris voluntatem, velleque de illa re disponere independentem à superiore. Deinde, quid est absurdum, si dicatur non manere verum, & perfectum Religiosum, sed tantum secundum quid iure dispensante in voto paupertatis id exigente statu illo, in quo est, & relicta obligatione duorum aliorum votorum: quod fieri posse, suo loco ostendetur. Hucusque VVadingus.

10. Vnde apparet, quàm immeritò aliqui contra me obmurmurauerint, cum hanc sententiam probabilem esse olim firmauerim. Sed recte dicitur in Euangelio: Patientia vobis necessaria est.

RESOL. LXVII.

An si quis habeat votum Castitatis, & Religionis, & petat à Pontifice dispensationem vnius, teneatur alterum narrare? Ex part. 8. tractat. 3. Resol. 56.

1. Respondet Suarez lib. 6. de legibus, in eo casu validam fore dispensationem voti Religionis, si ab eo inchoetur, nulla etiam facta mentione voti castitatis. Secus verò si prius petatur dispensatio voti castitatis; tunc enim dispensatio illius erit subreptitia, si non explicatur etiam votum Religionis.

2. Priorem partem probat, tum ratione priori loco posita, tum etiam, quia votum castitatis faciliorem potius, quàm magis difficilem facere potest dispensationem voti Religionis, nam facilius dispensari solet cum eo, qui perpetuam castitatem est conseruaturus, quia in hoc aliquam participationem Religionis retinet. Et præterea potest per se dari causa sufficiens, ad tollendum votum Religionis, relicto alio, v.g. necessitas parentum, vel mala valetudo: ergo recte poterit postulari pura eius dispensatio, sine mentione alterius voti. Secus verò esset, si causa honestans dispensationem voti Religionis, sumeretur ex ordine ad matrimonium contrahendum, etiam in generali: nam tunc oportet votum castitatis explicare, quatenus impedimentum est ad quodlibet matrimonium contrahendum.

3. Posterioverò partem probat, tum rationibus; posteriori loco factis, tum etiam, quia habentis votum Religionis, irrationabilis videtur liberatio ab obligatione castitatis, cum nec ad matrimonium contrahendum illi sufficiat, neque etiam liberet à vinculo Religionis, & quia maximè docet, vt qui

T 2

Religionis

PLANA
OMNIA
TO. III. IV. V
E. III

Quòis non plene sup. hoc lege tamen infra doctrinam Resol. 99. & 100. & ex illis aliquid inferes pro hac quæst.

Religionis obligationem habet, castitatem interim servat. Propter quod non est veniale, Pontificem fuisse concessurum talem dispensationem solum, si alterius voti conscius fuisset. Et confirmat hoc, quia non videtur posse dari causa iusta, ad dispensandum in voto castitatis cum eo, qui ligatus est voto Religionis: tunc quia votum Religionis etiam obligat ad non nubendum, & licet non obliget statim ad castitatem, tamen obligat ad premitendam illam: tum etiam, quia talis persona, licet difficultatem habeat in servanda continentia, non potest illi succurrere per matrimonium, ratione alterius voti, & clauso hoc medio, tenetur absolute vincere illam: ergo tunc causa est sufficiens, & irrationabilis ad talem dispensationem. Et quo ad hoc, bene equiparatur hæc duo vincula cum aliis impedimentis matrimonij.

4. Sed his non obstantibus, Basilius Pontius de matrimonio, lib. 8. cap. 17. num. 24. & Castrus Palauus tom. 1. tract. 3. disp. 6. punct. 16. §. 4. n. 13. credunt satis esse probabile impetrare posse dispensationem in voto castitatis, etiam si taceas votum religionis. Quia votum Religionis non obligat ad perseverandum: ergo dispensatio pro voto castitatis utilis esse potest, casu quo in religione non perseveres. Item esse utilis potest toto tempore, quo Religionem experiris, ne tot peccata committas: & ex hac utilitate dari potest sufficiens causa dispensationis. Secus verò dicerem de solo voto non nubendi, quia non videtur adesse posse causa dispensandi in illo, si votum Religionis perseveret.

RESOL. LXVIII.

An qui vovit se perseveraturum in Religione, & explicet se vovisse Religionem, dispensatio sit valida? Et an, si voto Religionis superaddas votum illius perseverantiae, ad amplius obligeris? Ex part. 8. tr. 3. Refol. 53.

1. Negativam sententiam tenet Merolla tom. 1. disp. 4. cap. 6. num. 358. qui citat Navarum, Philarchum, Lopez, Rodriguez, & Sanchez, quibus ego addo Salas de legibus, disputation. 26. sect. 15. n. 122. ubi sic ait. Dubium quintum est, an sit dispensatio subreptitia, cum quis vovit se perseveraturum: tamen solum expressit se vovisse Religionem. Respondeo esse subreptitiam, quia hæc vota sunt diversa. Ita ille.

2. Sed hæc resolutio pendet ex illa satis difficili quaestione, an si voto Religionis superaddas votum illius, perseverantiae, amplius obligeris. Ratio difficultatis est: quia votum Religionis non est votum solum de suscipiendo habitu, sed de perseverando in illo media professione; quia est votum de Religione, quæ non est absque professione, seu trium votorum in Religione approbata emissionem: ergo votum perseverandi, & profitendi, voto Religionis nihil addit. Deinde obligati non potes ad profitendum, nisi præmissa probatione: quia non potes obligati contra formam, & dispositionem iuris communis. Sed de ratione intrinseca probationis est, ut si probatum consentaneum inuentum fuerit, admittatur, sin minus, respiciatur: ergo quantumcumque ad professionem faciendam obligeris, poteris probatam Religionem respicere, si tibi incongrua visa fuerit; si cuti pares, cum Religionis suscipiendæ voto ligatus es: sic docuit Aragon 2. 2. question. 88. art. 3. circa solut. ad 2. Sotus lib. 7. de iustit. question. 2. art. 1. ad 3. Petrus de Ledesma 2. tom. summ. tract. 10. c. 3. dub. 7. casu 4. Emanuel Sà verb. votum, num. 13.

Sup. hoc in tom. 8. tr. 4. Refol. 50. & cursim & recitatue in §. vlt. Ref. 37. & in tom. 4. tract. 3. Refol. 100. à lin. 3. & in Ref. 101. §. 1. prope finem, à vers. Pero si hico voto, & seq. Sed lege eas per totas.

Et hæc sententiam Lessus lib. 2. cap. 47. dub. 5. numer. 46. & Suarez de Relig. tom. 3. lib. 4. cap. 4. numer. 2. & seq. probabilem existimant. Sed alij contrarium docent. Vide Layman lib. 4. tractat. 5. c. 6. n. 13. Azorium tom. 1. lib. 11. c. 22. q. 8. & alios penes ipsos.

3. Nota, quod post hæc scripta inveni Magistrum Texedam Theolog. moral. tom. 2. lib. 3. tractat. 3. n. 183. docere dispensationem, de qua loquimur, non esse si brevitatem.

RESOL. LXIX.

An quando falso exprimitur substantia voti, commutatio dispensatio? Ex part. 8. tr. 3. Ref. 66.

§. 1. Respondeo, quod si votum falsò explicatum sit gravius, ac difficilius dispensationis, ita distinguendum est. Si votum meum sit minus diversum, ita ut neutrum includatur in alio. Est in ira dispensatio. Ut si proponatur votum Ierosolymitanae peregrinationis, cum sit Compostellana, aut votum castitatis, cum sit ieiunandi unica die. Ratio est, nam cum sint diversa vota, nec unum claudatur in altero, dispensatio in vno nequit explicari, ut censetur in altero concessa. Si verò unum includatur in altero, tanquam pars in suo toto: ut si fuit votum non nubendi, aut non fornicandi, & explicetur votum castitatis, valebit utique dispensatio; quia cum dispensans in toto, censetur in eius parte dispensare, illa vota verè emissa clauduntur in dispensatione. Similiter, si explicetur votum Ordinis sacri; cum tamen sit non inveniendi matrimonij, valet dispensatio: quia illud obligat ad non inveniendum matrimonium, & ad aliquid amplius. Si verò votum emissum esset non fornicandi, non valet dispensatio; quia votum propositum suscipiendi Ordinem sacrum, non obligat ad non fornicandum, & proinde votum verum non clauditur in expresso. Sic tenent Suarez tom. 2. de relig. lib. 7. de voto, cap. vlt. n. 6. & seq. Sanchez lib. 4. summa cap. 47. n. 28. & seq. & alij.

RESOL. LXX.

An facultas delegata dispensandi vota extendatur etiam ad ea commutanda? Ex part. 8. tr. 3. Ref. 43.

§. 1. Negativam sententiam tenet Valentia tom. 3. disp. 6. quaest. 6. punct. 7. Azorium tom. 1. lib. 11. c. 20. q. 4. & c. 18. q. 7. Sanchez de Matrimon. lib. 8. disp. 2. n. 15. & alij. Probatur hæc opinio, quoniam hæc potestates sunt diversæ rationis, neque una continetur in alia: ergo cui conceditur, una, non hoc ipso censetur concessa & altera.

2. Confirmant Primò, quoniam maior scientia requiritur in commutandis, quam in dispensandis votis: ergo cui conceditur potestas dispensandi, non eo ipso conceditur potestas commutandi, cum minor scientia requiratur ad dispensandum, quam ad commutandum. Secundò; nam non hoc ipso, quod alicui auferatur potestas commutandi auferatur potestas dispensandi, confertur potestas commutandi. Consequenter probatur, quia si valet argumentum à maiore ad minus affirmatiuè, ut potest maius; ergo & minus, valebit etiam argumentum à minori ad maius negatiuè, ut non potest minus; ergo nec maius.

§. 3. Sed

Sup. in hoc tom. 8. tr. 4. Refol. 49. §. 2. Secundo ad medium. Docet etiam & in tom. 1. tr. 3. Refol. 100. à lin. 3. & in Ref. 101. §. 1. prope finem, à vers. Pero si hico voto, & seq. Sed lege eas per totas.